॥ वैशम्पायन उवाच ॥ एवमुक्तो तु सव्रीडः सुशर्म्माऽसीदधोमुखः। स मुक्तोऽभ्येत्य राजानमभिवाद्य प्रतस्थिवान्।
विसृज्य तु सुशर्म्माणं पाण्डवास्ते हतद्विषः। स्वबाहुबलसम्पन्ना ह्रीनिषेवा यतव्रताः। ११२०
सङ्ग्रामशिरसो मध्ये तां रात्रिं सुखिनोऽवसन्। ततो विराटः कौन्तेयानतिमानुषविक्रमान्।
अर्चयामास वित्तेन मानेन च महारथान्।
॥ विराट उवाच ॥ यथैव मम रत्नानि युष्माकं तानि वै तथा। कार्य्यं कुरुत वै सर्व्वे यथाकामं यथासुखं।
ददाम्यलङ्कृताः कन्या वसूनि विविधानि च। मनसश्चाप्यभिप्रेतं युद्धे शत्रुनिवर्हणाः।
युष्माकं विक्रमादद्य मुक्तोऽहं स्वस्तिमानिह। तस्माद्भवन्तो मत्स्यानामीश्वराः सर्व्व एव हि। ११२५
॥ वैशम्पायन उवाच ॥ तथेतिवादिनं मत्स्यं कौरवेयाः पृथक् पृथक्। ऊचुः प्राञ्जलयः सर्व्वे युधिष्ठिरपुरोगमाः।
प्रतिनन्दाम ते वाक्यं सर्व्वश्चैव विशाम्पते। एतेनैव प्रतीताः स्म यत्त्वं मुक्तोऽद्य शत्रुभिः।
ततोऽब्रवीत् प्रीतमना मत्स्यराजो युधिष्ठिरं। पुनरेव महाबाहुर्व्विराटो राजसत्तमः।
एहि त्वामभिषेक्ष्यामि मत्स्यराजस्तु नो भवान्। मनसश्चाप्यभिप्रेतं यथेष्टं भुवि दुर्लभं।
तत्तेऽहं प्रम्प्रदास्यामि सर्व्वमर्हति नो भवान्। रत्नानि गाः सुवर्णञ्च मणिमुक्तमथापि च। ११४०
वैयाघ्रपद्य विप्रेन्द्र सर्व्वथैव नमोऽस्तु ते। त्वत्कृते ह्यद्य पश्यामि राज्यं सन्तानमेव च।
यतश्च जातसंरम्भो न च शत्रुवशङ्गतः। ततो युधिष्ठिरो मत्स्यं पुनरेवाभ्यभाषत।
प्रतिनन्दामि ते वाक्यं मनोज्ञं मत्स्य भाषसे। आनृशंस्यपरो नित्यं सुसुखी सततं भव।
गच्छन्तु दूतास्त्वरितं नगरं तव पार्थिव। सुहृदां प्रियमाख्यातुं घोषयन्तु च ते जयं।
ततस्तद्वचनान्मत्स्यो दूतान् राजा समादिशत्। आचक्ष्वं पुरं गत्वा सङ्ग्रामे विजयं मम। ११४५
कुमार्य्यः समलङ्कृत्य पर्य्यागच्छन्तु मे पुरात्। वादित्राणि च सर्व्वाणि गणिकाश्च स्वलङ्कृताः।
एताश्चाज्ञां ततः श्रुत्वा राज्ञा मत्स्येन चोदिताः। तामाज्ञां शिरसा कृत्वा प्रस्थिता हृष्टमानसाः।
ते गत्वा तत्र तां रात्रिमथ सूर्य्योदयं प्रति। विराटस्य पुराभ्यासे दूता जयमघोषयन्।
इति श्रीमहाभारते विराटपर्व्वणि गोहरणपर्व्वणि विराटजयघोषे चतुस्त्रिंशोऽध्यायः ॥ ३४ ॥
॥ वैशम्पायन उवाच ॥ याते त्रिगर्त्तान्मत्स्ये तु पशूंस्तान्वै परीप्सति। दुर्य्योधनः सहामात्यो विराटमुपयादथ।
भीष्मो द्रोणश्च कर्णश्च कृपश्च परमास्त्रवित्। द्रौणिश्च सौबलश्चैव तथा दुःशासनः प्रभो। ११५०
विविंशतिर्व्विकर्णश्च चित्रसेनश्च वीर्य्यवान्। दुर्मुखो दुःसहश्चैव ये चैवान्ये महारथाः।
एते मत्स्यानुपागम्य विराटस्य महीपतेः। घोषान्विद्राव्य तरसा गोधनं जह्रुरोजसा।
षष्टिं गवां सहस्राणि कुरवः कालयन्ति च। महता रथवंशेन परिवार्य्य समन्ततः।
गोपालानान्तु घोषस्य हन्यतां तैर्म्महारथैः। आरावः सुमहानासीत् सम्प्रहारे भयङ्करे।
गोपाध्यक्षो भयत्रस्तो रथमास्थाय सत्वरः। जगाम नगरायैव परिक्रोशंस्तदार्त्तवत्। ११५५
संप्रविश्य पुरं राज्ञो नृपवेश्माभ्ययात्ततः। अवतीर्य्य रथात्तूर्णमाख्यातुं प्रविवेश ह।
दृष्ट्वा भूमिञ्जयं नाम पुत्रं मत्स्यस्य मानिनं। तस्मै तत् सर्व्वमाचष्ट राज्ञस्य पशुकर्षणं।